district) dated to the late 16th–17th century and at the site of the former barrow cemetery an about 5–6.5 m wide and 0.3–0.4 m thick earth layer was pushed sideways throughout the whole length of the village which makes 550 m. During the survey remains of hearths, shards of hand-made rusticated pottery and wheel-made pottery decorated with wavy or horizontal line ornaments, the GDL coin and a milling stone were found.

The survey revealed that the south-eastern bank of the Viešis Lake was inhabited since the mid 1st millennium A.D.

BABRUNGO KAIMO ŽVALGOMIEJI TYRIMAI

Bronius DAKANIS, Eugenijus IVANAUSKAS, Arūnas STRAZDAS

Plungės miesto teritorijos R dalyje, esančioje tarp miesto Š aplinkkelio, Šiaulių–Kretingos geležinkelio ir Babrungo upės, Plungės savivaldybės užsakymu 2004 m. atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Jie vykdyti 40 ha dydžio miesto teritorijos plote, kuriame planuojama skirti sklypus individualių gyvenamųjų namų statybai. Į tyrimų vietą patenka Babrungo kaimo dalis (prie miesto teritorijos prijungta apie 1949 m.) su trimis sodybomis ir minėtų kelio, geležinkelio bei upės apsauginės juostos, apimančios apie 20 ha plotą. Didžiąją tyrimų teritorijos dalį užima žemas Babrungo upės ir jo dešiniojo kanalizuoto intako slėnis su senvagės duburiais ir neaukštomis kalvelėmis. Didžiausia, apie 2 m aukščio ir maždaug 100 m skersmens kalva plokščiu viršumi dominuoja tyrinėtos teritorijos centre ir iš Š pusės šliejasi prie geležinkelio.

Minėtoje teritorijoje įvairiose vietose ištirtas bendras 50 m^2 plotas: trys perkasos po 10 m^2 ir dvidešimt 1x1 m dydžio šurfų. Teritorijos paviršius žvalgytas metalo detektoriumi C–SCOPE NEW FORCE R1.

Tyrimų metu žvalgant aprašytos kalvos P šlaito žemės paviršių, aptikta žiestų puodų ir koklių šukių. Kalvos viršuje, jos P ir šlaituose ištyrus 3 V–R kryptimi 5 m ilgio ir 2 m pločio perkasas (1–3) bei kelis šurfus (3–5) nustatyta, kad čia yra archeologinė vieta – dvarvietė. Perkasose jos kultūrinis sluoksnis jau buvo perartas (toje vietoje stovėjo Plungėje gyvenusio Balsio daržinė, o vėliau ilgą laiką buvo Plungės miesto gyventojų daržai). Minėtose perkasose ir šurfuose bei jų aplinkoje rasta nemažai žiestų puodų šukių: apie 50 neglazūruotų (iš jų 6 pakraštėliai, dvi šukės puoštos horizontalių linijų ornamentu), apie 15 dengtų žalia, ruda ir kitokių atspalvių glazūra (iš jų 2 pakraštėliai, 6 priedugniai). Aptikta apie 40 vazoninių koklių, kurių dauguma plonasieniai, fragmentų (4 priedugniai ir 12 pakraštėlių) bei žaliai glazūruoto karnizinio (?) ir 5 plokštinių koklių viršutinių dalių ir 2 kaklelių fragmentai. Jie padengti mėlyna glazūra, o vienas ankstyvesnis, puoštas geometriniu ornamentu, – žalia. Be to, rastos kalvio darbo 3 vinys ir kelios jų dalys, pleištas-vinis, geležinis neaiškios paskirties strypas, durų vyrio apkalo dalis, keturkampė spyna, akmeninis trintuvas, stiklo, pasidengusio patina, 2 šukės, plytgalių ir molio tinko, kelios geležies rūdos gargažės. Šurfe 3 rasta ir titnago skeltės viršutinė dalis su nuožulniu retušu kairiajame krašte ir apatinėje dalyje, o šurfe 10 – degęs gremžtukas (?), kurie rodo, jog šioje vietoje žmonės buvo apsigyvenę gerokai anksčiau. Kitose tirtos teritorijos vietose archeologinių radinių neaptikta.

Babrungo dvarvietės radiniai datuojami XVII–XIX a. (XVII a. priskiriami plonasienio

puodo dugnelio ir tokių pat dubeninių koklių bei plokštinio koklio fragmentai). Be to, kalvoje aptikta ir vėlyvų, XX a. dirbinių: Antrojo pasaulinio karo šovinių gilzių, tarybinės armijos kariškio uniformos žvaigždė ir kita.

Babrungo dvarvietė (istorinėje kartografinėje medžiagoje aptiktos dvarvietės aplinkoje nurodomas Plungėnų (*Plungiany*) palivarkas) kartu su kitomis žinomomis Plungės apylinkių archeologinėmis vietomis (Gandingos ir Nausodžio archeologinių vietų kompleksu, Plungės piliakalniu, vadinamu Pabrėžos pilale), be abejo, turėjo įtakos Plungės miesto išaugimui.

Aptikta Babrungo dvarvietė įrašyta į NKVR. Ji yra 450 m į Š–ŠR nuo Babrungo ir Čerkšnės santakos, 400 m į Š–ŠV nuo Telšių–Jovaišiškės kelio ir 100 m ta pačia kryptimi nuo Babrungo dešiniojo kranto, į P nuo Šiaulių–Kretingos geležinkelio.

SURVEY OF THE BABRUNGAS VILLAGE

In the territory of the Babrungas Village which makes 40 ha (presently a part of Plungė town) different sectors were investigated. The investigations covered 50 m^2 in total. The following finds were collected: shards of wheel-made pottery and stove-tiles, iron nails, a fragment of door hinge mantling, a rectangular lock and a milling stone. The items collected date to the 17th–19th century and apply to the Plungėnai Folwark which used to occupy the site.

ANYKŠČIŲ DVARVIETĖ

Rytis JONAITIS

2004 m. LII MTS vykdė didelės apimties archeologinius tyrinėjimus Anykščių dvarvietės teritorijoje (AR 1881). Tyrimai buvo vykdomi AB „VITI“ užsakymu – inžinerinių tinklų klojimo vietose.

Anykščių dvarvietės teritorijoje buvo ištirtos 3 perkasos ir 5 plotai (iš viso 1953 m^2). Iki archeologinių tyrimų dvarvietės teritorijoje pradžios Dvaro gatvės atkarpoje, esančioje šalia cerkvės, savavališkai, be archeologo dalyvavimo buvo iškasta 3 m pločio, 70 m ilgio, ir iki 2,5 m gylio tranšėja. Dalis jos, apie 50 m, jau buvo užkasta. Likusioje, neužkastoje tranšėjos dalyje fiksuotas 30–60 cm storio kultūrinis sluoksnis, kuris datuojamas XVI–XX a.

Tyrimai vyko PV, V, Š ir ŠR dvarvietės teritorijos dalyse. Kasta perkasomis, kur buvo kultūrinis sluoksnis, buvo kasama plotais. Plotai buvo didesni, negu reikėjo statybininkams, stengtasi aprėpti kuo daugiau kultūrinio sluoksnio, kad statybų metu jis nebūtų sunaikintas.

Dvaro gatvėje ištirtas 197 m ilgio, 3 m pločio ir 1,6 m gylio plotas 1 (591 m^2). Dvarvietės teritorijoje tarp Anykštos upės ir Dvaro gatvės buvo numatyta kasti iki 3 m pločio perkasas. Kadangi komunikacijos buvo klojamos 7–8 m gylyje nuo žemės paviršiaus, kad nebūtų žemių nuošliaužų, buvo kasama 6 m pločio perkasomis. ŠV, V ir PV dvarvietės dalyje, teritorijoje tarp tilto per Anykštos upelį ir namo Dvaro g. 12 buvo ištirtos 3 perkasos ir 4 plotai (iš viso 1362 m^2).

Plotas 1 buvo kasamas likusioje, savavališkai neiškastoje ir neužverstoje Dvaro gatvės dalyje. Plote 1, kuris kastas per visą dabartinės Dvaro gatvės ilgį, kv. 20–94 fiksuotas iki 54 cm storio nesuardytas kultūrinis sluoksnis, datuo-